

ПОРІВНЯЛЬНА ОЦІНКА ДІЯЛЬНОСТІ БЮРО КРЕДИТНИХ ІСТОРІЙ

УДК: 336.77

Калініна Вікторія Юріївна
Федулова Наталія Олександрівна
студентки 4 курсу, 4 групи
фінансового факультету
ХНЕУ ім. С. Кузнеця

Анотація. Визначено основні поняття, що характеризують діяльність кредитних бюро України. Розглянуто історію розвитку кредитних бюро України. Проведено аналіз діяльності кредитних бюро України.

Аннотация. Определены основные понятия, характеризующие деятельность кредитных бюро Украины. Рассмотрена история развития кредитных бюро Украины. Проведен анализ деятельности кредитных бюро Украины.

Annotation. The basic concepts characterizing the activity of the credit bureaus of Ukraine are defined. The history of development of credit bureaus of Ukraine is considered. An analysis of the activities of the lending bureaus of Ukraine was conducted.

Ключові слова: кредитні бюро, кредитна історія, позичальник, банк, кредит.

Ключевые слова: кредитные бюро, кредитная история, заемщик, банк, кредит.

Keywords: credit bureaus, credit history, borrower, bank, credit.

В сучасних умовах розвитку ринкових відносин суб'єкти господарювання повинні дотримуватися певних засад створення ефективних механізмів, що спрямовані на зниження ризиків, які виникають у процесі здійснення банківського кредитування. З метою мінімізації ризиків в процесі банківського кредитування на рівні банківських установ в багатьох країнах світу були створені кредитні бюро, метою діяльності яких є облік інформації про платоспроможність позичальників серед кредиторів.

Діяльність кредитних бюро базується на принципі взаємного обміну інформацією між бюро і кредиторами. У більшості країн світу банки, фінансові компанії, інвестиційні компанії, торговельні компанії й інші

суб'єкти підприємницької діяльності, що пропонують товари і послуги з відстрочкою платежу, обмінюються інформацією про кредитоспроможність позичальників за допомогою спеціалізованих установ, якими є кредитні бюро.

Організація кредитних бюро сьогодні – це одне з найважливіших і найактуальніших завдань банківської системи України. Розширення банками доступу потенційних клієнтів до кредитних ресурсів і стрімке зростання кількості позичальників-фізичних осіб обмежує можливості банків провести якісну оцінку і відбір цих позичальників. Відтак зростають ризики банків за кредитними операціями, а зовнішнім проявом цих ризиків є збільшення кількості проблемних активів банків [1]. Звернення до бюро кредитних історій дає можливість мінімізувати кредитний ризик, а від того, наскільки оперативно буде отримана інформація про потенційного позичальника, залежить результат кредитної операції.

Питаннями, що стосуються процесу кредитування і місця в ньому кредитної звітності, досліджували такі вітчизняні науковці, як Андрійченко Ж. О. [1], Невмержицький Є. І. [2], Остапенко В. М. [3].

Метою статті є проведення порівняльної оцінки діяльності бюро кредитних історій.

В Україні першим кроком на шляху до створення бюро кредитних історій стала впроваджена Національним банком у 2001 році Єдина інформаційна система реєстру позичальників. Процес створення бюро кредитних історій розпочався у 2003-му, а перше бюро з'явилося у 2004-му. Правові й організаційні засади формування та ведення кредитних історій, права суб'єктів кредитних історій і користувачів бюро кредитних історій, вимоги до захисту інформації, що становить кредитну історію та багато іншого визначено Законом України “Про організацію формування та обігу кредитних історій” [4].

Слід зазначити, що 26 вересня 2003 року Національний банк України як суб'єкт законодавчої ініціативи вніс до Верховної Ради України проект Закону “Про організацію формування та обігу кредитних історій” [4], який був прийнятий 26 червня 2005 року.

Згідно ЗУ «Про організацію формування та обігу кредитних історій» [4], бюро кредитних історій - юридична особа, виключною діяльністю якої

є збір, зберігання, використання інформації, яка складає кредитну історію.

Кредитна історія – це сукупність інформації про юридичну або фізичну особу, що її ідентифікує, відомостей про виконання нею зобов'язань за кредитними правочинами, іншої відкритої інформації [2]. Таким чином, основне призначення бюро кредитних історій полягає в акумулюванні інформації про позичальників і наданні її зацікавленим особам на встановлених чинним законодавством умовах із метою зменшення кредитних ризиків. Діяльність бюро підлягає обов'язковому ліцензуванню і постійному контролю з боку спеціально уповноваженого органу, який на даний час ще не визначений, але який з великою часткою ймовірності можна назвати і зараз – Національний банк України.

Дедалі більше кредитних установ звертаються до бюро кредитних історій. Тому на сучасному етапі такі бюро є необхідним інструментом регулювання правовідносин, що виникають у сфері виконання кредитних зобов'язань.

В Україні отримали ліцензії і здійснюють профільну діяльність шість бюро кредитних історій: Українське бюро кредитних історій, Перше всеукраїнське бюро кредитних історій, Міжнародне бюро кредитних історій, Бюро кредитних історій Фенікс, Бюро кредитних історій Руський Стандарт, Українське кредитне бюро.

Усі функціонуючі бюро володіють певним сегментом інформації, єдиної бази кредитних історій, з якою банкам було б зручно працювати, не існує. Кожне кредитне бюро має власні тарифи, що відрізняються в залежності від типу та кількості звітів, табл. 1 [5,6].

Таблиця 1

Тарифи бюро кредитних історій

Тарифна ставка, грн	Бюро кредитних історій	
	УБКІ	БКІ УКБ
Мінімальна	2,82	4,02
Максимальна	36,00	36,00

Аналіз діяльності «Українського бюро кредитних історій» представлено в табл. 2 [5].

Таблиця 2

Показники діяльності УБКІ

Показник	Значення показника		Абсолютне відхилення	Відносне відхилення, %
	2015 р.	2016 р.		
Кредитні історії	33147581	38542298	5394717	16,27
Суб'єкти кредитних історій	22061941	22888031	826090	3,74
Партнери	2048	2482	434	21,19
Запити до бюро	47685317	57894434	10209117	21,41
Негативні кредитні історії	2919388	3013097	93709	3,21

Аналіз діяльності кредитного бюро показав позитивні тенденції у її динаміці. Станом на 2016 рік відбувся значний приріст кредитних історій на 5394717 шт. або 16,27%. Щодо суб'єктів кредитних історій, то їх приріст становив 3,74 %. Значно збільшилась і кількість партнерів, з якими співпрацює «Українське бюро кредитних історій», приріст становив 21,19 %. Кількість запитів, що надійшли до кредитного бюро у 2016 році, також збільшилась на 21,41 %. Разом з тим збільшилась кількість негативних кредитних історій у базі УБКІ, а саме на 3,21 %.

Це свідчить про те, що УБКІ зміцнює довіру та взаємну повагу між позичальником і кредитором та стає все більш актуальною в Україні.

Аналіз діяльності бюро кредитних історій "Українське кредитне бюро" представлено в табл. 3 [6].

Таблиця 3

Показники діяльності БКІ УКБ

Показник	Значення показника		Абсолютне відхилення	Відносне відхилення, %
	2015 р.	2016 р.		
Кредитні історії	3112017	3860900	748883	24,06
Партнери	69	64	-5	-7,25
Запити до бюро	2408911	3571500	1162589	48,26
Негативні кредитні історії	2696669	3860900	1164231	43,17

Проаналізувавши табл. 3, можна зробити висновок про те, що станом на 2016 рік діяльність БКІ УКБ зазнала таких змін, а саме: кількість кредитних історій збільшилась на 748883 шт. або на 24,06 %, в той же час зменшилась кількість партнерів (на 5 осіб). Показник «Запити до бюро» збільшився на 48,26%. Аналогічна ситуація спостерігається у

кредитних історіях, що мають негативну характеристику, їх кількість станом на 2016 рік становила 3860900 історій, що на 43,17 % більше ніж у попередньому році. Така динаміка може свідчити про активну діяльність кредитного бюро на фінансовому ринку України та довіру клієнтів до нього.

Зменшення партнерів БКІ УКБ може бути обумовлено вищою тарифною ставкою, а також нестабільною економічною та політичною ситуацією, що призвела до закриття багатьох банків-партнерів. Для збільшення кількості партнерів бюро кредитних історій УКБ необхідно переглянути систему діючих тарифних ставок.

Отже, можна стверджувати, що бюро кредитних історій в Україні набули широкого розповсюдження на кредитному ринку та з кожним роком покращують показники своєї діяльності.

Література:

1. Андрійченко Ж. О. Статистичне обґрунтування необхідності запровадження ризик-орієнтованого підходу у сфері фінансового моніторингу в Україні / Ж.О. Андрійченко, С.О. Літвінова // Проблеми і перспективи розвитку підприємництва: Збірник наукових праць ХНАДУ. – №2 (17) – 2017. – Харків: ХНАДУ, 2017. – С. 49 – 55.

2. Невмержицький Є. І. Історія та сучасний стан розвитку кредитних бюро / Є. І. Невмержицький. – Вісник НБУ. – 2011. – № 8. – С. 32–35.

3. Ostapenko V. The national risk assessment in financial monitoring of Ukraine / V. Ostapenko // Сучасні проблеми фінансового моніторингу : збірник матеріалів V Всеукраїнської науково-практичної конференції (м. Харків, 8-9 грудня 2016 р.). – Харків : ХНЕУ ім. С. Кузнеця, ТО Ексклюзив, 2016. – С. 118-121.

4. Закон України «Про організацію формування та обігу кредитних історій», прийнятий Верховною Радою України № 222-VIII від 02.03.2015 // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/main/2704-15>

5. Офіційний сайт Українського бюро кредитних історій. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ubki.ua>

6. Офіційний сайт Бюро кредитних історій «Українське кредитне бюро». - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://creditua.com>

Автори

В. Ю. Калініна
Н. О. Федулова

Науковий керівник,
к.е.н. викладач кафедри управління
фінансовими послугами
Завідувач кафедри
управління фінансовими послугами,
д.е.н., проф.

В. М. Остапенко

Н. М. Внукова